

LEKTORIRANJE V SODOBNI JEZIKOVNI KULTURI: MERILA KAKOVOSTI IN POKLICNI STANDARDI

Kristina M. Pučnik

Lektorsko društvo Slovenije, Ljubljana
kristina@lektoriranje.si

DOI:10.4312/Obdobja.43.199-206

Lektoriranje ni popravljanje slabo napisanih besedil, temveč izoblikovana in zvrstno utemeljena skrb za ustrezno podobo javno objavljenih besedil, kar je povsem običajen evropski kulturni in strokovni standard. Lektor je član tima, ki oblikuje kakovostna besedila, namenjena javni objavi, in prvi bralec besedila. Prispevek je namenjen pregledu obstoječih meril, po katerih se presoja kakovost lektorjevega dela, in poklicnih standardov s sorodnih področij. Sklene se s predlogom etičnega kodeksa s poklicnimi standardi za lektorje in jezikovne svetovalce.

lektoriranje in jezikovno svetovanje, poklicni standardi, etični kodeks, Lektorsko društvo Slovenije

Copyediting is not correcting poorly written texts, but instead sophisticated genre-based attention to the appropriate character of published texts to meet common European cultural and professional standards. A copyeditor is a member of a team shaping quality texts for public consumption, and he or she is the first reader of the text. This article reviews the criteria by which the quality of a copyeditor's work can be judged, as well as professional standards in related fields. It concludes with a proposal for a code of ethics with professional standards for copyeditors and language advisors.

copyediting and language advising, professional standards, code of ethics, Slovene Society of Language Editors and Proofreaders

1 Uvod

Jezikovna kultura je po M. Kalin Golob (2003: 256) v ožjem pomenu stopnja ustreznosti jezikovnega pojava glede na sporočajnske norme, določene za dani jezik (t. i. kultiviranost jezika), v širšem pomenu pa teoretično podprta nega knjižnega jezika, pri kateri je cilj vsestransko razvit in enoten knjižni jezik ter jezikovna kultiviranost tistih, ki ga uporabljajo.

Lektoriranje je v sodobni jezikovni kulturi izoblikovana in zvrstno utemeljena skrb za ustrezno podobo javno objavljenih besedil.¹ Lektorji kot člani timov, v katerih nastajajo kakovostna besedila, namenjena javni objavi, so prvi bralci besedila z ustrezno

1 M. Matešič z reške filozofske fakultete omenja pogodbo z založnikom, ki sega v prva desetletja po izumu tiskarskega stroja in v kateri je izrecno navedeno, da je za jezikovno pravilnost objave odgovoren avtor sam. Ker pa je založništvo hitro napredovalo in se je število natisnjenih naslovov množilo, so avtorji

izobrazbo ter v lektorskih kolektivih in stanovskem društvu posebej usposobljeni za poklic lektorja. Svojo strokovnost na posameznih strokovnih področjih izkazujejo z izkušnjami in priporočili, večinoma ob osnovnem pogoju ustrezne izobrazbe.

1.1 Bela knjiga o jezikovnih storitvah

Stanovska združenja lektorjev, prevajalcev in tolmačev od leta 2018 intenzivneje spodbujajo razpravo o tem, kako do ustreznih (kakovostnih) in dostopnih jezikovnih storitev (prim. *Bela knjiga o prevajanju 2018*). Prizadevajo si za vzpostavitev poklicnih standardov na področju delovanja vseh specializiranih jezikovnih uporabnikov (Pregelj 2019: 172) in opozarjajo na usklajeno skrb države v okviru načrtovane jezikovne politike.

Ena od možnosti za ureditev razmer je uvedba registra svobodnih poklicev kot javne knjige. Vpis vanj bi bil pogojen z izpolnjevanjem minimalnih pogojev za opravljanje posameznih dejavnosti, ki bi jih oblikovala stroka, tj. reprezentativne organizacije oz. strokovna združenja.² Tako bi zagotovili visoke standarde za storitve svobodnih poklicev. Uvedba registra bi vzpostavila red na trgu nekvalificiranega opravljanja storitev, ki z nelojalno konkurenco dodatno otežuje položaj tistih posameznikov, ki so za opravljanje neke dejavnosti ustrezno usposobljeni.³

1.2 Jezikovna politika

Urejanje področja jezikovnih poklicev je del jezikovne politike države. Jezikovna politika združuje različne razvojne politike države in je povezana z njeno razvojno funkcijo, ta pa je v Sloveniji ustavna kategorija. *Bela knjiga 2018* je predlagala še druge rešitve za omenjene težave skupine jezikovnih poklicev (Pregelj 2019: 171–175), vendar pri pripravi Resolucije o Nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021–2025 (*Uradni list RS* 94/21) ni bila upoštevana. Čeprav je med poglavitnimi nameni ter vloga in pomen nacionalnih programov opredeliti javni interes na določenem področju, za jezikovne poklice v Sloveniji še ni bil opredeljen v nobenem od nacionalnih programov⁴ (Klajnshek 2023: 116).

1.3 Potrdilo o kakovostni jezikovni storitvi

Naročniki jezikovnih storitev si različno zagotavljajo zaščito in jamstvo, da svoje naročilo zaupajo kompetentni osebi, ter s tem kakovostno opravljeno storitev. Nekatere fakultete od študenta ob predložitvi zaključne naloge zahtevajo, da predloži diplomo

in založniki ugotovili, da potrebujejo izobražene strokovnjake, ki bi namesto njih preverjali jezikovno pravilnost besedila (Grce 2022).

2 Lektorsko društvo Slovenije je leta 2019 sprejelo *Pravilnik o certifikatu Lektorskega društva Slovenije*.

3 »Projekt ustrežnejše regulacije svobodnih poklicev predstavlja pomemben del programa reform Lizbonske strategije [...]. Strategija se oblikuje in izvaja v vseh državah članicah EU ter naj bi zagotovila večjo konkurenčnost evropskega gospodarstva, istočasno pa dosegla tudi oba temeljna cilja: večjo gospodarsko rast in nova delovna mesta. [...] K razvoju strukturnih pogojev za opravljanje (reguliranih) svobodnih poklicev obvezuje tudi Direktiva o storitvah na notranjem trgu (Direktiva 2006/123/ES, UL L 376, str. 36)« (Pregelj 2019: 172).

4 Niti v *Strategiji razvoja Slovenije 2030*, ki je krovni in hierarhično najvišji strateško-razvojni dokument iz leta 2022.

lektorja študentovega zaključnega besedila. Informacijski pooblaščenec je leta 2012 izdal mnenje, da »fakulteta nima pravnega temelja za obdelavo podatkov o diplomi lektorja, zato ta ni dopustna«. Ob tem poudarja, da bi bila obdelava osebnih podatkov lektorja diplomske naloge tudi »prekomerna«, saj za ugotovitev, ali je posamezni študent uspešno pripravil diplomsko nalogo, ni treba preverjati ustreznosti lektorja, ampak ustreznost diplomske naloge kot take⁵ (Informacijski pooblaščenec 2012).

2 Merila kakovosti

Ker je lektoriranje ključno za javno objavljena besedila s pomembnim vplivom na jezikovno kulturo, smo najprej raziskali zahteve glede kakovosti pri javnem naročanju jezikovnih storitev.

2.1 Preverjanje kakovosti storitev po javnih naročilih v Republiki Sloveniji

Od leta 2018 do 2020 je Ministrstvo za javno upravo v sodelovanju s petimi strokovnimi združenji na področju jezikovnih poklicev pripravljalo *Smernice za javno naročanje storitev prevajanja, tolmačenja in lektoriranja*.⁶ Poseben poudarek je bil na opredelitvi meril, kar je v skladu z zahtevo Zakona o javnem naročanju, ZJN-3 (četrti odstavek 84. člena), da »za oddajo javnega naročila storitve izdelave računalniških programov, arhitekturnih in inženirskih storitev ter prevajalskih in svetovalnih storitev naročnik ne sme uporabiti zgolj cene kot edinega merila za oddajo javnega naročila«. S smernicami se želi naročnikom prikazati, kako v postopke javnega naročanja vključevati kakovost in kako jo meriti, zato predstavljamo usklajeno vsebino predloga smernic tik pred oddajo v nadaljnje postopke.⁷

Kakovost jezikovnih storitev določajo (kot pogoj za sodelovanje pri javnem naročanju prevajalskih, tolmaških in lektorskih storitev): strokovna usposobljenost, izobrazba ter izkušnje prevajalca, tolmača in lektorja.

ZJN-3 določa, da naročnik lahko od ponudnikov zahteva, da so vpisani v enega od poklicnih ali poslovnih registrov, ki se vodijo v državi, v kateri ima gospodarski subjekt sedež. V Republiki Sloveniji za opravljanje dejavnosti prevajanja, tolmačenja in lektoriranja ni predpisano, da morajo biti izvajalci vpisani v tak register. Na javnih razpisih se izvajalci izbirajo na podlagi ekonomsko najugodnejše ponudbe. Skupna

5 Za pričujoči prispevek sta zanimiva še dva navedka iz mnenja (Informacijski pooblaščenec 2012): »Zato bi v takem primeru visokošolski zavod lahko od študenta zahteval podatke o imenu, priimku in naslovu opravljanja prakse lektorja, ki ima registriran s.p., ne pa tudi podatkov o diplomi lektorja. [...] Poleg tega iz veljavne zakonodaje ne izhaja, da bi moral imeti posameznik, ki opravlja dejavnost lektorstva, določeno vrsto izobrazbe. Prav tako za opravljanje te dejavnosti ni treba pridobiti posebne licence.«

6 Delo je usklajeval Direktorat za javno naročanje pri omenjenem ministrstvu. Žal se je priprava smernic ustavila tik pred dokončno uskladitvijo. Osnutek dokumenta je na vpogled v arhivu Lektorskega društva Slovenije.

7 Cilj smernic je bila »opredelitev potreb naročnika tako, da na podlagi ustreznih meril izbere izvajalca, ki je cenovno primeren, njegovo delo pa kakovostno ter upošteva delovno, socialno, davčno in drugo zakonodajo«.

ocena posameznega ponudnika je seštevek ocen iz merila kakovosti in merila cene. Najugodnejša ponudba je tista, ki doseže najvišjo skupno oceno.⁸

Po obravnavanem predlogu smernic se kakovost lahko opredeli na podlagi:

- formalne izobrazbe izvajalcev jezikovnih storitev,
- dejanske strokovne usposobljenosti,
- delovnih izkušenj (vrste, reference, količina, članstvo⁹ v strokovnih združenjih),
- testnih prevodov oz. lektur ipd.

2.2 Model FAR

Švedski model FAR¹⁰ je predviden za ocenjevanje kakovosti podnaslovnega prevoda. Temelji na sistemu kazenskih točk, ki ocenjevalcu omogoča, da natančno določi področja izboljšave. Model ocenjuje z ugotavljanjem napak (manjših, običajnih in resnejših) na treh ravneh besedila:

- 1) **smiselnost** (v izvornem in ciljnem jeziku) se vrednoti po semantičnih (lažne prijatelje označi za manjše napake, dobeseden prevod za običajne, resnejša napaka pa je nejasen pomen prevoda) in stilističnih napakah (zaradi katerih je ovirano razumevanje);
- 2) **sprejemljivost** besedila se ocenjuje glede na slovnične napake, črkovanje ter pri rabi frazemov in drugih stalnih besednih zvez;
- 3) **razumljivost** oz. jasnost pa se ocenjuje po stavčni strukturi, posebnih oznakah (ležeči tisk, navednice) in hitrosti branja.

Tako kot pri večini razprav o ocenjevanju testnih prevodov in lektur je tudi pri tem poudarjena pomanjkljivost **subjektivnost** ocenjevanja jezikovne storitve. Že Pedersen (2017) navaja tudi pristranskost, nenagrajevanje odličnih rešitev in dejstvo, da model temelji na analizi napak.

Menimo, da bi se tudi pri ocenjevanju kakovosti lektorja na podlagi testne lekture bolje obnesel model po opisanem zgledu modela FAR, s katerim bi se analizirale prezrte jezikovne pomanjkljivosti in napake lektoriranega besedila. Da dokumenta, ki bi ga izdajalo strokovno združenje in bi potrjeval strokovno usposobljenost lektorja, ni mogoče pridobiti z enim samim pisnim preizkusom večšine lektoriranja, smo v Lektorskem društvu Slovenije ugotovili leta 2014, ko smo s poskusnim preizkusom za pridobitev lektorske licence želeli ugotoviti merila, po katerih bi lahko presojali usposobljenost lektorja (M. Pučnik 2019: 139).

8 Uteži (najvišje vrednosti) meril ne smejo biti določene prenizko, ker bi, če bi več ponudnikov doseglo najvišje število točk, o izbiri odločala le cena. Priporočeno razmerje za izbor ponudnika je: 30 % ocene temelji na ceni, 70 % ocene pa na kakovosti.

9 Združenje konferenčnih tolmačev Slovenije je novembra 2020 predlagalo, da je treba pri tem merilu upoštevati članstvo samo v tistih združenjih, ki preverjajo usposobljenost in izkušnje kandidatov, ali pa vsaj razlikovati pri točkovanju med društvi, ki to počnejo, in tistimi, ki ne. Na vpogled v arhivu Lektorskega društva Slovenije.

10 Kratica iz angl. *functional equivalence* – enak smisel, *acceptability* – sprejemljivost in *readability* – razumljivost (Pedersen 2017).

2.3 Hrvaška

Pri raziskovanju meril kakovosti smo opazili Hrvaško, tudi zaradi januarja 2024 sprejetega *Zakona o hrvaškem jeziku*. Brez formalno opredeljenih meril kakovosti¹¹ in poklicnih standardov je v tem zakonu 10. člen namenjen vlogi lektorjev in pomenu lektorskih storitev pri jezikovnem urejanju besedil v državni upravi in v okviru evropske integracije. Lektorje besedil državne uprave glede terminološke obravnave usmerja k posvetovalnemu organu (za zaščito, skrb in razvoj hrvaškega jezika) iz 17. člena istega zakona, t. i. svetu za hrvaški jezik, v katerem so predstavniki ustanov in strokovnih združenj, ki se ukvarjajo s kroatistiko na Hrvaškem in v institucijah Evropske unije. Do maja 2024 ustanovitve tega sveta nismo zasledili.

3 Poklicni standardi

Zaradi opisanega stanja poklicne dejavnosti in razmer dela poklicne skupine bi poklicni standardi predstavljali pomemben korak k ureditvi in statusu poklica lektorja in jezikovnega svetovalca ter zaščiti naročnikov. Med slovenskimi viri smo poiskali pomembna izhodišča in pregledali obstoječe poklicne standarde v drugih jezikovnih poklicih.

3.1 Slovenski zametki poklicnih standardov za lektoriranje

Posegi v besedilo so predstavljeni v učbeniku *Slovenski jezik 4* (Korošec, Dular 1992 v: Štumberger 2022: 99), posebej lektorjevi pa predvsem kot upoštevanje načel praktične stilistike.

V že obravnavanem predlogu smernic za javno naročanje storitev prevajanja, tolmačenja in lektoriranja (2020) je razdelek o celovitem lektorskem procesu, in sicer v štirih korakih:

- 1) **seznanitev** z besedilom;
- 2) **ocena težavnostne** stopnje lektoriranja in okvirno **časa** za lektoriranje besedila;
- 3) **prvo lektoriranje** (nujno upoštevanje spoznanj sodobnega jezikoslovja, normativistike in slovenistike; nujno sodelovanje med lektorjem in avtorjem ali prevajalcem besedila);
- 4) **drugo lektoriranje** (preverjanje kakovosti in utemeljitev pomembnejših posegov).

Po zgledu španskih napotil (Comin Sebastián 2017) je Lektorsko društvo Slovenije leta 2020 natisnilo letak za ozaveščanje naročnikov lektoriranja. Na njem sta opredeljena sodobno lektoriranje in vloga lektorja. Na drugi strani letaka so priporočena vprašanja, na katera si je treba odgovoriti pred naročilom jezikovnega pregleda besedila.¹²

11 Omenimo lahko le splošni oris meril za kakovost po M. Matešić, tudi izvajalki uporabnega tečaja hrvaškega jezika za lektorje in prevajalce (v okviru programa vseživljenjskega izobraževanja na Filozofski fakulteti na Reki) (Grce 2022).

12 Vsebina letaka je povzeta na spletni strani Lektorskega društva Slovenije med pomembnimi vprašanji in odgovori (gl. <https://www.lektorsko-drustvo.si/pomembna-vprasanja/>).

3.2 Smernice in standardi v drugih jezikovnih poklicih

Slovensko društvo **podnaslovnih prevajalcev** (tudi druga evropska društva, prim. danske smernice 2021) je opredelilo standarde kakovostne storitve v slovenščini. Poimenovali so jih smernice in razvrstili v tri razdelke: tehnične in oblikovne zahteve, značilnosti podnapisov ter jezik.

Konferenčni tolmači (člani ZKTS-ja) dosledno upoštevajo *Kodeks poklicne etike* in svoje delo opravljajo v skladu s poklicnimi standardi in splošnimi delovnimi pogoji. Zaradi delovnega okolja imajo posebej opredeljene ustrezne delovne pogoje za opravljanje storitev konferenčnega tolmača, v poklicnih standardih pa določbe o ključnih elementih dogovora oz. naročila storitve (pogodba, plačilo, tim tolmačev, delovni dan, potovanje, dnevnice, namestitvev).

Zaradi posebnih okolij, v katerih delajo **skupnostni tolmači**,¹³ je najprej nastal *Etični kodeks skupnostnih tolmačev* kot seznam temeljnih načel in vrednot pri delovanju te poklicne skupine. *Standardi prakse* opisujejo načine udejanjanja etičnih načel v praksi. Zato so standardi v osmih razdelkih izoblikovani in navedeni vzporedno s posameznim etičnim načelom, vsakemu pa je dodan primer iz slovenske prakse.

V ključnem dokumentu za **kanadske urednike in uredniško stroko** (najnovejša izdaja 2024, v slovenščino je prevedena izdaja iz leta 2016) se na lektorjevo delo nanašajo standardi za stilistično urejanje, besedilno urejanje in korekturno branje.

Med **britanskimi** nacionalnimi poklicnimi standardi je **standard za založništvo**, katerega namen je zagotavljanje točnosti in konsistentnosti izdanih besedil. Zato standard posebej obravnava jezikovni pregled, tako da opredeli delovni postopek ter znanje in kompetence, potrebne za to delo.

4 Etični kodeks in poklicni standardi Lektorskega društva Slovenije

Stanovsko društvo ima skupaj s stalno dejavnostjo ozaveščanja splošne javnosti v društveni razpravi predlog etičnega kodeksa s poklicnimi standardi. S tem dokumentom bi vsaj stanovsko društvo po zgledu sorodnih področij in jezikovnih poklicev ter zaradi potrebe, opisane v *Beli knjigi 2018*, jasno izrazilo odgovornost predstavnikov stroke do javnosti, naročnikov njihovih storitev in poklicnih kolegov.

Etični kodeks pri lektorjevem delu opredeljuje šest nujnosti:

- 1) strokovna usposobljenost lektorja in jezikovnega svetovalca;
- 2) stalno strokovno izpopolnjevanje;
- 3) profesionalnost – jasna opredelitev pristojnosti in omejitev; upoštevanje razvoja in dosežkov slovenistične stroke ter njihova ustrezna uporaba;
- 4) komunikacijske kompetence – z naročnikom, piscem, posebej komunikacija z drugimi strokovnjaki v timu ter strokovno in splošno javnostjo;
- 5) zaupnost podatkov – nerazkrivanje, skrbno ravnanje s podatki;
- 6) kolegialnost – odklanjanje pogojev, ki predstavljajo tveganje za kakovost dela; neškodovanje stanovskemu kolegu in ugledu lektorskega poklica; prizadevanje za pravično vrednotenje dela.

13 »Skupnostni tolmači omogočajo javnim uslužbencem, da nudijo svoje storitve [...] neslovensko govorečim uporabnikom, da dostopajo do storitev javnih služb in storitev ostalih segmentov [...]« (Pokorn idr. 2021).

Lektor in jezikovni svetovalec je jezikovni strokovnjak z jezikoslovno izobrazbo. Posebno skrb namenja vseživljenjskemu strokovnemu izpopolnjevanju na področju lektoriranja in jezikovnega svetovanja. V komunikaciji z naročnikom ali avtorjem besedila je lektor jezikovni svetovalec, zato kot podpora piscu upošteva njegovo izbiro in raven njegove bralne pismenosti ter odpravlja še tiste ovire do kakovostnega besedila za javno objavo, ki so povezane s piščevo pismenostjo in spretnostjo pisnega izražanja. Čeprav je naročnik lektoriranja po navadi pisec besedila, se lektor zaveda, da je namen njegovih posegov v besedilo razumljivost in sprejemljivost besedila za bralca. Lektorjeve odločitve za posege v besedilo morajo temeljiti na smernicah iz slovarskih in pravopisnih jezikovnih virov ter hkrati upoštevati avtorjevo prednostno izbiro.

Sistem organizacije lektorjevega dela podpira timski pristop, tako da omogoča vključevanje delovne in strokovne skupnosti ter zbiranje pomembnih podatkov iz jezikovnih virov, zagotavlja pa orodja za podporo lektorjevim odločitvam, ki upoštevajo potrebe naročnikov.

Usklajevanje med vsemi udeleženci procesa oblikovanja kakovostnih besedil za javno objavo temelji na kakovostni in strokovni komunikaciji ter medsebojnem zaupanju. Lektorjeva pravica je stik z avtorjem besedila in naročnikom lektoriranja in jezikovnega svetovanja. Lektor ima pravico, da je njegovo ime jasno in nedvoumno navedeno glede na delo, ki ga opravi (lektoriranje, jezikovno urejanje – to so nujni popravki: pravopisni, oblikotvorni, oblikoslovni, skladenjski in leksikalni; ter slogovni posegi in predlogi v soglasju s piscem). Lektorjeva vloga ni avtorska, ampak jezikovnosvetovalna.

Lektorjeva dolžnost je, da vsak svoj poseg v besedilo lahko utemelji v skladu s strokovnimi smernicami (pravopisnimi, slovničnimi ter stilnimi in žanrskimi normami). Kljub temu da je avtorjeva pravica, da posege zavrne, se to ne pričakuje, če so utemeljeni po strokovnih smernicah.

5 Sklep

Sodobne jezikoslovne razprave o jeziku obravnavajo jezikovno zmožnost (npr. bralna in funkcionalna pismenost), jezikovni repertoar (slovarji), jezikovne prakse (pravopisna pravila in napotki v Jezikovni svetovalnici pri ZRC SAZU) ter zbiranje podatkov o slovenščini (korpusi). Za jezikovno kulturo so pomembni tudi poklici, ki v praksi udeležajo spoznanja raziskovalcev in razvoj jezikoslovja. Poleg tega se z etičnim kodeksom in poklicnimi standardi na danem poklicnem področju pripomore h kulturi kakovosti, podpore in zagovornišva ter predstavljanja stroke in delovanja.

Zagotovilo za kakovostno lektorsko storitev s ciljem doseganja opredeljene in zelene jezikovne kulture (tj. za uspešno sporočanje v jeziku in z jezikovnimi sredstvi, ustreznimi glede na sporočanje norme, ter vsestransko razvit in enoten knjižni jezik, pa tudi jezikovna kultiviranost govorcev in piscev) so ustrezno usposobljeni lektorji, ki spoštujejo poklicne in etične standarde.

Viri in literatura

- COMIN SEBASTIÁN, Pilar, 2017: *Decálogo para encargar la corrección de un texto*. Madrid: UniCo (Unión de Correctores).
- GRCE, Mirjana, 2022: Mihaela Matešić: Lektorji nisu jezična policija, nego dragocjeni suradnici autorima. Intervju. *Novi list* 16. 2. 2022 (dostop 5. 5. 2024).
- Guidelines for subtitling in Denmark: Version 4*, 2021. Forum for Billedmedieoversættere. https://undertekstning.dk/download/guidelines_subtitling_uk_v4_october_2021/.
- Informacijski pooblaščenec, 2012: *Obdelava diplome lektorja diplomske naloge*. Mnenje št. 0712-1/2012/1434 z dne 9. maja 2012. <https://www.ip-rs.si/mnenja-zvop/obdelava-diplome-lektorja-diplomske-naloge>.
- KALIN GOLOB, Monika, 2003: Jezikovna kultura, jezikovno načrtovanje in evropsko združevanje. Ada Vidovič Muha (ur.): *Slovenski knjižni jezik – aktualna vprašanja in zgodovinske izkušnje. Obdobja 20*. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. 255–270.
- KLAJNŠEK, Aljanka, 2023: Nacionalni program za jezikovno politiko in področje jezikovnih poklicev. Jana Zidar Forte (ur.): *Odvrženi plašč nevidnosti: jubilejni zbornik ob 50-letnici ZKTS*. Ljubljana: ZKTS. 111–117.
- KOCIJANČIČ POKORN, Nike, BAUMAN, Jasna, HIRCI, Nataša, MIKOLIČ JUŽNIČ, Tamara, PISANSKI PETERLIN, Agnes, ROVAN, Barbara, SKARLOVNIK ZIHERL, Andreja, ZIDAR FORTE, Jana, 2021: *Slovenski standardi prakse za skupnostne tolmače*. Ljubljana: Slovensko translatološko društvo Stridon.
- M. PUČNIK, Kristina, 2019: Lektorska licenca in drugi poskusi regulacije poklica. Barbara Pregelj (ur.): *Bela knjiga o prevajanju 2018: Premiki na področju prevajanja, tolmačenja, podnaslavljanja in lektoriranja v Sloveniji*. Ljubljana: Društvo slovenskih književnih prevajalcev.
- National Occupational Standards 2012: Book and Journal Publishing. SKS PUB20. Proofread content*. <https://www.ukstandards.org.uk/en/nos-finder/SKS%20PUB20/proofread-content> (dostop 1. 5. 2024).
- PEDERSEN, Jan, 2017: The FAR Model: Assessing Quality in Interlingual Subtitling. *JoSTrans: The Journal of Specialised Translation* 28. 210–229.
- Pravilnik o certifikatu Lektorskega društva Slovenije*. https://www.lektorsko-drustvo.si/wp-content/uploads/2021/11/Pravilnik-o-certifikatu-LDS_27-3-2019.pdf (dostop 1. 5. 2024).
- PREGELJ, Barbara (ur.), 2019: *Bela knjiga o prevajanju 2018: Premiki na področju prevajanja, tolmačenja, podnaslavljanja in lektoriranja v Sloveniji*. Ljubljana: Društvo slovenskih književnih prevajalcev.
- Professional Editorial Standards 2024*. Toronto: Editors Canada.
- Smernice za podnaslavljanje v slovenščini*, 2020. Ljubljana: Društvo slovenskih filmskih in televizijskih prevajalcev.
- ŠTUMBERGER, Saška, 2022: Projekt razvijanje veščin za uspešno lektoriranje in urejanje besedil. Rok Dovjak (ur.): *Miti včeraj, danes, jutri – kongresni zbornik Lektorskega društva Slovenije*. Ljubljana: Lektorsko društvo Slovenije. 97–100.
- Uredniški standard združenja urednikov Kanade 2016 – Professional editorial standards 2016*, 2023. Prevedla Sabina Štrubelj. Ljubljana: Založba eBesede.
- Zakon o hrvatskom jeziku. *Narodne novine* 14/2024. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2024_02_14_252.html (dostop 5. 5. 2024).
- Zakon o javnem naročanju (ZJN-3). *Uradni list RS* 91/15.
- Združenje konferenčnih tolmačev Slovenije: *Kodeks, standardi in delovni pogoji*. <https://www.zkts.si/o-zkts/kodeks-poklicne-etike-poklicni-standardi-in-delovni-pogoji> (dostop 5. 5. 2024).